

אין אדם פורע תוך זמנו 13

1. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף ה עמוד א

אמר ריש לקיש: הקובע זמן לחבירו, ואמר לו פרעתוך בתוך זמני - אינו נאמן, ולואי שיפרע בזמנו. אביי ורבא דאמרי תרוייהו: עביד איניש דפרע בגו זימניה, זימנין דמתרמו ליה זוזי, אמר: איזיל איפרעיה כי היכי דלא ליטרדן. תנן: בחזקת שנתן, עד שיביא ראיה שלא נתן; היכי דמי? אילימא דאמר ליה: פרעתוך בזמני, פשיטא, בחזקת שנתן! אלא לאו דאמר ליה: פרעתוך בתוך זמני, אלמא עביד איניש דפרעיה בתוך זמניה! שאני הכא, דכל שפא ושפא זימניה הוא. ת"ש: בחזקת שלא נתן, עד שיביא ראיה שנתן; היכי דמי? אילימא דאמר ליה: פרעתוך בזמני, אמאי לא? אלא לאו דאמר ליה: פרעתוך בתוך זמני, אלמא לא עביד איניש דפרע בגו זימניה! שאני הכא, דאמר: מי ימר דמחייבו לי רבנן.

2. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף צב עמוד א

איתמר: המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן - רב אמר: הרי זה מקח טעות, ושמואל אמר: יכול לומר לו לשחיטה מכרתיו לך. וליחזי אי גברא דזבין לנכסתא - לנכסתא, אי לרדיא - לרדיא! בגברא דזבין להכי ולהכי. וליחזי דמי היכי נינהו! לא צריכא, דאייקך בישראל וקם בדמי רדיא. אי הכי, למאי נפקא מינה? נפקא מינה לטרחא. היכי דמי? אי דליכא לאישתלומי מיניה - ליעכב תורא בזוזיה, דאמרי אינשי: מן מרי רשותיך פארי אפרע! לא צריכא, דאיכא לאישתלומי מיניה, רב אמר: הרי זה מקח טעות - בתר רובא אזלינן, ורובא לרדיא זבני; ושמואל אמר לך: כי אזלינן בתר רובא - באיסורא, בממונא לא.

3. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף ג עמוד ב

אלא הא דתנן: שנים אומרים זכאי, ואחד אומר חייב - זכאי. שנים אומרים חייב ואחד אומר זכאי - חייב. נימא דלא כרבי יאשיה! - אפילו תימא רבי יאשיה, מייתי לה בקל וחומר מדיני נפשות. ומה דיני נפשות דחמירי, אמר רחמנא: זיל בתר רובא, דיני ממונות - לא כל שכן?

4. תוספות מסכת סנהדרין דף ג עמוד ב

דיני ממונות לא כ"ש - תימה דברישי המוכר פירות (ב"ב דף צב:): קאמר שמואל דאין הולכים בממון אחר הרוב ואמאי לא נילף בק"ו מדיני נפשות כדאמר הכא ואין לומר דדיני נפשות גופייהו לא אזלינן בתר רובא ברובא דליתיה קמן אלא ברובא דאיתיה קמן דהא בריש פרק סורר ומורה (לקמן דף סט.) משמע דבכל דוכתא אזלינן בתר רובא בדיני נפשות כגון רוב נשים לט' ילדן ורובא דאינשי דטעו בעיבורא דירחא וצ"ל דרובא לרדיא זבני לא חשיב כי הנך רובא הלכך לא סמכינן אהך רובא בדיני ממונות.

5. תוספות מסכת בבא קמא דף כז עמוד ב

קמ"ל דאין הולכין בממון אחר הרוב - תימה מה טעם אין הולכין ליתי בק"ו מדיני נפשות כדאמרינן בפ"ק דסנהדרין (דף ג:): ור' יאשיה מייתי ליה בק"ו מדיני נפשות ומה דיני נפשות דחמירי אמר רחמנא זיל בתר רובא דיני ממונות לא כ"ש ואפי' רובא דליתיה קמן אזלינן בדיני נפשות בתר רובא כדאמר בריש סורר ומורה (סנהדרין דף סט.) וי"ל דהתם גבי דיינים שאני דחשיב מיעוט דידהו כמי שאינו וליכא למימר התם אוקי ממונא בחזקת מריה דהא ב"ד מפקי מיניה אבל גבי שאר ממון דאיכא מיעוט וחזקה לא אזלינן בתר רובא.

6. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ט עמוד א

ואין ספק מוציא מידי ודאי? והא תניא: חבר שמת והניח מגורה מליאה פירות, ואפילו הן בני יומן - הרי הן בחזקת מתוקנין. והא הכא, דודאי טבילי הני פירי, וספק מעושרין וספק לא מעושרין - וקאתי ספק ומוציא מידי ודאי! - התם ודאי וודאי הוא, דודאי מעשרי, כדרבי חנינא חוזאה. דאמר רבי חנינא חוזאה: חזקה על חבר שאין מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן.

7. רש"י מסכת פסחים דף ט עמוד א

התם ודאי וודאי הוא - כי היכי דפשיטא לן דטבילי מעיקרא - הכי נמי פשיטא לן דעשרינהו, ואין גמגום והילוך אחר הרוב בדבר, אלא חזקה ודאי על כל החברים.

תלמוד בבלי מסכת מכות דף ג עמוד ב

תנא: המלוה את חבירו סתם - אינו רשאי לתובעו פחות מל" יום. סבר רבה בר בר חנה קמיה דרב למימר: ה"מ במלוה בשטר, דלא עבד איניש דטרח דכתב שטר בציר מתלתין יומין, אבל מלוה על פה לא; אמר ליה רב, הכי אמר חביבי: אחד המלוה בשטר ואחד המלוה על פה. תניא נמי הכי: המלוה את חבירו סתם - אינו רשאי לתובעו פחות משלשים יום, אחד המלוה בשטר ואחד המלוה על פה. אמר ליה שמואל לרב מתנה: לא תיתיב אכרעיך עד דמפרשת לה להא שמעתא, מנא הא מילתא דאמור רבון: המלוה את חבירו סתם - אינו רשאי לתובעו פחות מל" יום, אחד המלוה בשטר ואחד המלוה על פה? א"ל, דכתיב: בקרבה שנת השבע שנת השמטה, ממשמע שנאמר קרבה שנת השבע, איני יודע שהיא שנת שמטה? אלא מה תלמוד לומר שנת השמטה? לומר לך: [יש] שמטה אחרת שהיא כזו, ואיזו זו? המלוה את חבירו סתם, שאינו רשאי לתובעו בפחות משלשים יום, דאמר מר: שלשים יום בשנה חשוב שנה.

9. תוספות מסכת בבא בתרא דף ה עמוד א

הקובע זמן לחבירו - אור"י דוקא קובע זמן אבל בסתם הלואה לא חשיב ליה תוך שלשים תוך זמנו.

10. חידושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף ה עמוד א

הקובע זמן לחברו ואמר לו פרעתיך בתוך זמני אינו נאמן ולואי שיפרענו בזמנו, פירש גאון ז"ל דוקא קובע אבל בסתם מלוה אע"ג דאמר' סתם מלוה ל' יום וכדתי' בפ"ק דמכות (ג' ב') המלוה את חברו סתם אינו רשאי לתובעו פחות מל" יום אפ"ה אם אמר פרעתיך תוך ל' יום נאמן דכיון שלא קבע לו זמן ל' יום בפירוש מכסיף ופרע תוך ל', והיינו דקאמר הקובע זמן ואילו אפי' בסתם מלוה כן לישמעין בסתם מלוה וכ"ש בקובע, ולולי שאמרה גאון ז"ל והסכימו בכך כל האחרונים הייתי אומר דה"ה בסתם מלוה, ותדע לך מדאקשינן עליה דר"ל מהא דתנן עד ד"א מחייבין אותו בחזקת שנתן עד שיביא ראיה שלא נתן ומאי קושיא דבכל כי האי מודה בה ר"ל דהא לא קבע לו חברו זמן עד שיגמור כל הארבע אמות ואדרבא הוא תובעו ורוצה שיבנה עמו מיד, והא דנקט לה ר"ל בקובע זמן ולא נקט לה בסתם מלוה משום דהיא לא פסיקא לן דהא במנהגא תליא מילתא כדתניא בתוספתא דבבא מציעא המלוה את חברו סתם אין פחות מל" יום ובמדינה שנהגו בפחות מיכן או ביתר מיכן אין משנין ממנהג המדינה, כנ"ל:

11. משנה מסכת שביעית פרק י

השוחט את הפרה וחלקה בר"ה אם היה החדש מעובר משמט ואם לאו אינו משמט

12. רמב"ם הלכות מלוה ולוה פרק יג

המלוה את חבירו וקבע לו זמן לפרעו אע"פ שלא קנו מידו אינו יכול לתבעו עד סוף הזמן בין במלוה על פה בין במלוה בשטר בין שהלוהו על המשכון בין שמת לוה בין שמת מלוה, וסתם מלוה ל' יום בין בשטר בין על פה בין על המשכון, ואם התנה שיתבע בכל זמן שירצה יש לו לתבעו ביומו שתנאי ממון הוא.

13. רמב"ם הלכות מלוה ולוה פרק כו

מלוה שתבע את הלוה ולא מצא לו נכסים אינו יכול להפרע מן הערב עד אחר שלשים יום מיום שנתחייב ב הערב לשלם לא יהיה כח זה פחות מן הלוה עצמו וכזה הורו המורים, ואם התנה עמו הכל לפי התנאי.

14. חידושי הר"ן (מיוחס לו) מסכת שבת דף קמח עמוד ב

השוחט את הפרה וחילקה. ללוקחים כדרך שעושין הקצבים שלנו והיא בר"ה שמתחלת שנה שמינית והיא מוצאי שביעית, אם הי' חדש מעובר כלומר שבאו העדים ביום מן המנחה ולמעלה שנוהגין היום קודש ולמחר קדש מתקנת ריב"ז ואע"ג דנוהגין קדושה ביום ל' חול הוא והוא משנה שעברה ונמצא דחדש אלול מעובר דעיקר קדושת י"ט ביום ל"א הוא למנות לחדשים ולמועדים וכיון שכן נמצא הלוהא זו שעשו ביום ראשון של ראש השנה שהיתה בסוף שביעית ושביעית משמטת בסופה, ואם חילקה ביום שני של ראש השנה אינו משמט דהא מוצאי שביעית היא, ומדקאמר ואם הי' חדש מעובר משמט יש ראי' לפרש"י ז"ל דהשאלה אין לה זמן אלא כל אימת דבעי מצי תבע דאי יש לה זמן אמאי משמט דהא לא קרי' בי' לא יגוש כדא ר' פ"ק דמס' מכות המלוה את חבירו לעשר שנים אין שביעית משמטתו משום דלא קרינן בי' לא יגו